

De Keniaan Peter Nguura (46) is projectmanager bij Amref Health Africa (in Nederland bekend als Amref Flying Doctors). Hij zet zich in tegen meisjesbesnijdenis en tienerhuwelijken onder de nomadische groepen in Oost-Afrika. Nguura leerde dat hij daarbij meer moest luisteren. “Ik stel nu meer vragen en geef geen pasklare antwoorden meer.”

Als kind moest ik elke ochtend om 5.00 uur koeien melken en daarna ruim 3 km naar school lopen. Het heeft ertoe bijgedragen dat ik een doorzetter ben geworden en van hard werken houd. Ik ben blij dat ik dat kan doen en er de gezondheid voor heb. Het doet mij verdriet dat er zo veel mensen zijn die een hekel aan hun werk hebben. Ze gaan er met tegenzin naartoe en werken acht uur per dag alleen voor hun loonstrookje. Natuurlijk is lang niet iedere baan even leuk, maar mensen zouden zich vaker moeten realiseren dat ze, hoe bescheiden ook, een eervolle bijdrage aan hun tijd op aarde kunnen leveren.

Die bijdrage wordt mede bepaald door je opleiding. Educatie is cruciaal en kan het verschil voor jou en je omgeving maken. Door mijn studie behaalde ik een Master of Arts diploma in sociologie en heb ik nu een prachtige inspirerende baan bij Amref.

Mijn vader hamerde op het belang van scholing. Hij was een kleine boer die zelf niet kon lezen en schrijven, maar hij wilde dat wij naar school gingen, niet alleen mijn drie broers en ik, maar ook mijn twee zusjes. Voor veel meisjes in Afrika is naar school gaan niet zo vanzelfsprekend als in de meeste andere delen van de wereld. Op veel basisscholen op het platteland, met name de Kajiado County in Kenia, zitten er vanaf groep vier opeens minder meisjes in de klas. Hun ouders hebben ze dan van school gehaald. Ze worden besneden als ze tussen de tien en vijftien jaar zijn en uitgehuwelijkt. De

‘Ik moest eerst zelf veranderen’

vaders ontvangen daarvoor in ruil vier koeien voor iedere dochter. Tot ze zijn uitgehuwelijkt, zorgen ze thuis voor de koeien en doen ze veel te zwaar werk.

Besnijdenis is een ‘traditie’ waar ik mij fel tegen verzet. Het is onderdeel van de slechte behandeling die vrouwen, vooral bij de nomadische groepen in Oost-Afrika, al eeuwenlang krijgen. De meisjes die op school zijn verdwenen, zijn de meisjes die je later in het ziekenhuis ziet liggen met nare infecties als gevolg van een besnijdenis. Dat is niet alleen pijnlijk en onrechtvaardig voor hen, maar ook een gemiste kans voor de samenleving. Deze vrouwen kunnen zo veel goeds bijdragen, ze hadden misschien wel rechter of docent kunnen worden.

Er is gelukkig al veel veranderd in de verhouding tussen mannen en vrouwen in Afrika. Toen ik klein was, waren mannen gewelddadiger tegen vrouwen dan nu. Dat werd als normaal beschouwd, vrouwen waren minderwaardig en hoefden niet als mensen te worden behandeld. Ze werden onderdrukt en hadden totaal geen stem. Mijn vader gaf ons hierin geen goed voorbeeld. Hij sloeg mijn moeder vaak en hard. Wij kinderen waren bang dat wij haar daardoor zouden verliezen. Zijn dochters behandelde hij anders. Vóór mijn vader in 1990 stierf, besliste hij dat zijn landbouwgrond in gelijke stukken moest worden verdeeld tussen zijn zoons én zijn dochters. Dat was niet gebruikelijk, vrouwen kregen geen erfdeel.

Maar er is wat mij betreft nog lang niet voldoende veranderd in Kenia, vooral de herdersvolken in de droge, afgelegen gebieden blijven achter en gaan door met meisjesbesnijdenis en tienerhuwelijken. Ik voel wel dat we nú de kans hebben om

dat soort tradities te veranderen. De wind is anders gaan waaien en de Verenigde Naties hebben meisjes- en vrouwenbesnijdenis in 2012 openlijk wereldwijd veroordeeld. Maar daar trekken de nomaden zich weinig van aan, integendeel, wetgeving maakt vrije, trotse mensen als de Masai eerder opstandig. Er is bij hen een andere benadering nodig.

En dat heb ik moeten leren in de zeven jaar dat ik dit werk nu voor Amref doe. In de eerste twee jaar maakten mijn team en ik veel te weinig contact met de nomaden. Ik wilde de dingen te snel veranderen, was te ongeduldig. Ik praatte te veel tégen in plaats van mét de mensen. Als ik over besnijdenis begon te praten, schudden zij hun hoofd en liepen weg.

‘Ik praatte te veel tégen in plaats van mét de mensen’

Om contact te krijgen, moest ik eerst zelf veranderen. Tegenwoordig luister ik meer dan dat ik praat, stel ik meer vragen en geef ik geen ‘pasklare’ antwoorden meer. Ik heb me uitvoerig verdiept in de verschillende culturen van de nomaden.

Als ik nu met bijvoorbeeld Masai-stamoudsten praat, heb ik het niet direct en alleen maar over mijn doelen. Ik praat met hen over van alles en nog wat en ik leer er veel van. Wanneer de koeien ter sprake komen, hun waardevolste bezit, dan laat ik voorzichtig vallen dat ze de jackpot

mislopen. Het uithuwelijken van een jong meisje levert hen slechts vier koeien op. Ik vertel dat ze met zeven jaar langer wachten wel dertig koeien kunnen krijgen omdat het meisje dan opgeleid en veel meer waard is. Op die manier probeer ik tijd te winnen. We proberen de gevaarlijke besnijdenissen van de huwelijksrituelen in te ruilen voor goed onderwijs. Mooie onderdelen van de tradities houden we natuurlijk wél in stand.

Het is belangrijk dat je vooral ook de jonge mannen meekrijgt. Zij moeten met een vrouw willen trouwen die niet besneden is. Om toegang tot hen te krijgen, probeer ik ze weleens ‘om te kopen’. Traditioneel zitten de jonge krijgers vaak bij elkaar in de bush en drinken soep met kruiden en geitenvlees. Wij ‘trakteren’ hen op geiten en komen op die manier in contact en kunnen dan met hen praten over gezondheidsproblemen en over meisjesbesnijdenis. Je bereikt bij de nomaden weinig door confrontatie en met het opdringen van jòuw opvattingen.

Mijn moeder gaf mij een diep geloof in God mee. Ik ben christelijk en God betekent alles voor mij. Natuurlijk kijk ik door mijn levensvisie anders naar bepaalde zaken dan veel van de nomaden die ik spreek. Maar ik heb mijn oordelen en vooroordelen opgeborgen en ik ontmoet nu veel vaker medewerking in plaats van verzet.

De gesprekken met de verschillende herdersvolken vind ik het mooiste onderdeel van mijn werk en helemaal als we daarbij grenzen beslechten en elkaar begrijpen. Natuurlijk wil ik een eind aan meisjesbesnijdenis en tienerhuwelijken, maar de wens tot verandering moet uiteindelijk uit de gemeenschap zelf komen.